

ՎԵՐԱՓՈԽՈՒՄՆ ՍՈՒՐԲ ԱՍՏՎԱԾԱԾՆԻ

«Ես եմ ճշմարիտ որթատունկը, և իմ Հայրը մշակն է»
(Հովհ. 15:1):

Սուրբ Կույսի Վերափոխման պատմությունը այս է.

«Մեր Տիրոջ Համբարձումից հետո Սուրբ Կույսը ապրել է Երուսաղեմում և ըստ ավանդության ունեցել խաղաղ ու հանգիստ մահ: Հիսուսի Հարությունից 15 տարի հետո Երուսաղեմում նա մահացել է: Առաքյալներն ու բարեպաշտ քրիստոնյաները նրան թաղել են Գեթսեմանիի իրենց ընտանեկան դամբարանում: Ասվում է, թե հրեշտակները երեք օր ու գիշեր երգել են նրա գերեզմանի վրա: Բարթողիմեոս առաքյալը, որը ներկա չի եղել Սուրբ Կույսի հուղարկավորությանը, ցանկացել է վերջին անգամ տեսնել նրա դիակը և, երբ Առաքյալները բացել են այն, նա այնտեղ չի եղել ու բոլորը եզրակացրել են, թե նա վերափոխվել է երկինք»:

Վերափոխվել նշանակում է փոխադրվել երկինք: Ընդհանրապես Սուրբ Աստվածածնի համար **մահացավ կամ վախճանվեց** ասելու փոխարեն, մեր Եկեղեցին օգտագործում է **ննջեց** բառը:

Սուրբ Կույսը հնազանդվեց Աստծու կամքին և իրեն տրված շնորհը սիրով կրեց, որի համար էլ Աստված հավիտենական փառքի արժանացրեց Իր Որդու Մորը: Ու երջանիկ մի օր, շարականագրի խոսքերով ասված սրբերը միասին հավաքված պիտի տեսնեին՝ *«Սուրբ Կույսին ամպեղեն կառքով վեր բարձրացած դեպի երկինք, իմաստուն կույսերի հետ մտնելով երկնային խորանները»*, իսկ սրբերը երկնային գործերի հետ միասնաբար պիտի երգեին՝ *«Օրհնված ես դու, ամենաօրհնվածը կանանց մեջ»:*

Ամեն մայր Սուրբ Աստվածամոր նման, պիտի լսի Աստծու ձայնը և հետևի նրա կանչին՝ հնազանդությամբ և համբերությամբ, որպեսզի հասնի իր ամենաբարի նպատակների իրագործմանը:

«Ս. Կույս Մարիամ Աստվածածինը Քրիստոնեական Ընդհանրական Եկեղեցում հանդիսանում է առաջին սուրբը, որն իր պարկեշտ ու օրինակելի կյանքի համար ընտրվեց Աստծու կողմից, դառնալու համար այն կինը, որը Սուրբ Հոգու գործությամբ ծնեց Աստծու Որդուն՝ Հիսուս Մանուկին և Աշխարհի Փրկչին,՝ վկայում է մեր բարձրաստիճան հոգևորականներից մեկը և շարունակում,՝ «Ո՞վ էր Մարիամը, հավատավոր մի կին, որն իր մաքուր կյանքով ու Աստծու երկյուղով լիուղի կատարեց մայրական իր պարտականությունները հնազանդ գտնվելով Աստծու կանչին...»

Հայ քրիստոնյաներիս համար ուսանելի և օրինակելի են Սուրբ Կույս Մարիամի անսահման խոնարհությունն ու Աստծու ձայնին անսալը: Բացենք Աստվածաշունչն ու նորից ընթերցենք Ղուկասի Ավետարանի առաջին գլուխը, որը պատմում է մեր Տիրոջ Սուրբ Ծննդյան պատմությունը, երբ Գաբրիել Հրեշտակապետն ավետիս է տալիս Մարիամին, վերջինս առանց տրանջալու խոնարհությամբ պատասխանում է. *«Ահավասիկ ես մնում եմ Տիրոջ աղախինը, թող քո խոսքի համաձայն լինի ինձ»* (Ղուկ. 1:38): Ահա այս խոնարհությունն ու պատրաստակամության ոգին է ուզում Աստված տեսնել մեր մեջ: Շատ անգամ մեր իսկ կյանքում Նա բազմապիսի ձևերով ու ճանապարհներով հայտնում է Իր ամենասուրբ կամքը, բայց մենք չենք ուզում հետևել այդ ձայնին, որովհետև մեր առօրյա հոգսերն ու մեր շուրջը տիրող

նյութապաշտ մթնոլորտը չեն թողնում, որ մենք մի րոպե իսկ վերանանք այդ ամենից ու մտածենք Աստծու և երկնային բարիքների մասին: Չենք ուզում մեր սրտերը բացել Արարչի առաջ ու Նրան ընդունել այնտեղ:

Եթե ուշադիր քննենք ինքներս մեզ, կտեսնենք մեր անսորությունն ու տկարությունը, կհասկանանք, որ մեղքի ծանրությունն է մեզ ճնշում, բայց, առաջ, չենք ուզում անգամ ապաշխարել և քայլ անել դեպի Աստված: Չգիտեմ ո՞ւմ կամ ինչի՞ վրա ենք մեր հույսը դրել: Չենք ուզում հասկանալ, որ մենք տարբեր ենք մյուսներից ու ստեղծվել ենք Աստծու պատկերով և նմանությամբ ու որպես մարդիկ այս աշխարհում սուրբ առաքելություն ունենք լինելու նրա լույսն ու համ տվող աղբ: Իսկ Սուրբ Աստվածածինն այդ բոլորից վեր էր կանգնած, այդ իսկ պատճառով, երբ հրեշտակը նրան ավետիս տվեց, նա լուռ խոնարհությամբ համաձայնվեց աստվածային ձայնին: Հեռեքար Աստծու ձայնին հետևելն է, որ պահասել կամ ինչն՞ է չէ վերացել է մեր կյանքից: Ցավոք, այսօր մեզանից շատերին կյանքում առաջնորդում են այ՛լ արժեքներ, արժեքներ, որոնք ժամանակավոր են ու անցողիկ, արժեքներ, որոնք երջանկություն և ուրախություն չեն բերում, ընդհակառակը՝ շատ հաճախ վնասներ են պատճառում: Անտարակույս մեզանում պակասել է ամեն րոպե Աստծուն նվիրվելու նախանձախնդրության ոգին: Մոռացել ենք Հիսուսի պատգամը. *«Երկինքն ու երկիրը պիտի անցնեն, բայց Իմ խոսքերը չպիտի անցնեն»* (Մատթ. 24:35): Ուրեմն ո՞ւր ենք գնում, ո՞րն ենք ընտրում, հետևել խաչյալ և հարուցյալ Հիսուսի՞ն ու լուսավոր մի կյանք ունենա՞լ, թե՞ հետևել սատանային ու խարխափել անգիտության խավարում: Գաղտնիք չի, որ կյանքում միշտ էլ դժվար է լավին ընդօրինակելն ու բարուն ձգտելը, բայց ավելի հեշտ է վատ բաները սովորելը: Բայց արի ու տես, որ դժբախտաբար մենք հաճախ երկրորդն ենք ընտրում: Մեր Տերը ասում է. *«Մտեք նեղ դռնով, ինչքան լայն է դուռը և ընդարձակ ճանապարհը, որ դեպի կորուստ է տանում, և բազմաթիվ են նրանք, որ մտնում են դրանով: Ինչքան անձուկ է դուռը և նեղ՝ ճանապարհը, որ տանում է դեպի կյանք, և սակավաթիվ են նրանք, որ գտնում են այն»* (Մատթ. 7:13): Մեր նախնիները դարերով այս ընտրության առաջ են եղել, բայց երբեք չեն ընկճվել ու վախեցել, որովհետև իրենց հայացքը հառել են հավատքի գորագլխին՝ Հիսուս Քրիստոսին ու իրենց անդադար աղոթքներով դիմել են Սուրբ Կույսին բարեխոսելու իր Որդու մոտ՝ *«Ամբողջ աշխարհի խաղաղության և մեր Սուրբ Եկեղեցու պայծառության համար»*:

Տասնաբանյա պատվիրանը ասում է. *«Պատվիր հորդ և մորդ, որպեսզի բարիք գտնես, երկար ապրես բարեբեր այն երկրի վրա, որ Տեր Աստված տալու է քեզ»* (Ելք 20:12): Մոր նվիրած գուրգուրանքը, փայփայանքն ու սերը անփոխարինելի ու անգին են: Մայրերը պավակների ցավերը իրենցն են նկատում ու տառապում նրանց հետ:

Արևելյան մի իմաստուն ասել է, թե՛ *«Բրախար գտնվում է մայրերի ծնկների առջև»*: Չավակները իրենց մայրերի սերն ու գուրգուրանքը վայելած լինելու համար ընդհանրապես կրում են նաև նրանց նկարագիրը:

Մեր խոսքը հաստատելու համար պատմությունից բերենք մի քանի օրինակներ:

Տրանսիացի մեծ գորավար Նապոլյոն Բոնապարտին երբ հարցնում են, թե՛ «Տրանսիական ազգի մեծագույն կարիքը ի՞նչ է», նա պատասխանում է. «Մայրեր...»:

Օայրագույն Արևելքի Ամերիկյան բանակների ընդհանուր հրամանատար գորավար ՄքԱրթըրը, հետևյալ խոստովանությունն է արել. «...Իմ սրբուհի մայրս է, որ ինձ սովորեցրեց Աստծուն նվիրվել ու սիրել մի երկիր, որն ինձ պաշտպանեց հեռավոր թշնամի երկրներում իմ լավ ու վատ օրերում: Իբրև գավազ իմ հարգալից գոհունակությունս եմ հայտնում իրեն»:

Ամերիկայի նախագահներից Աբրահամ Լինքոլնը ասել է, թե **ինքը պարտական է իր հրեշտականման մորը:**

Ուրեմն մարդ այն է, ինչ որ է իր մայրը:

Մեր Տիրոջ նկարագիրը նշմարում ենք Իր Սոր մեջ: Նա փոքր տարիքից նվիրվեց Աստծուն, դաստիարակվեց ու ապրեց մաքրակենցաղ մի կյանք:

Մայրական սիրո ցայտուն օրինակ է Հին Կտակարանի Թագավորաց Երրորդ գրքի 16-18 համարներում պատմված հետևյալ դեպքը:

«Երկու անտակ կանայք մի տան մեջ երեխաներ են ծնում: Երեխաներից մեկը մեռնում է, որովհետև մայրը քնել էր նրա վրա: Գիշերվա կեսին այս մայրը մյուս քնած մոր գրկից վերցնում է նրա կենդանի երեխային ու մեռածին դնում նրա գիրկը: Մայրը երբ արթնանում է, ուզում է կաթ տալ իր որդուն, բայց տեսնում է, որ նա մեռած է: Երկար նայելուց հետո հասկանում է, որ դա իր որդին չէ, սակայն ինչպես կարող էր ապացուցել: Սողոմոն իմաստունը լսելով երկուսի բողոքն ու պատճառաբանությունները, հրամայում է, որ մի սուր բերեն ու երեխային երկու կես անեն, որպեսզի կեսը մեկին տա, իսկ կեսը՝ մյուս մորը: Երբ դահիճը ուզում է երկու կես անել երեխային, իսկական մայրը խնդրում է թագավորին խնայել երեխայի կյանքը ու կենդանի տալ մյուս մորը, բայց մյուսը պնդում է, որ կիսեն: Սողոմոն իմաստուն թագավորը անմիջապես հասկանում է, թե ո՞վ է իսկական մայրը, նա, որը չի ուզում իր երեխայի մահը ու հրամայում է երեխային վերադարձնել նրան» (Թագ. 3:16-18): Ահա իրական մոր սիրտն ու սերը:

Արդարև Սուրբ Կույսը մեզ համար եղավ ներշնչման աղբյուր, որպեսզի իրար սիրենք հավատքով, առանց ատելության, ռիսկալության, առանց նախանձի և առանց տրտնջալու:

«Հոգևոր մի քարոզիչ քայլելու ժամանակ տեսնում է մի քանդակագործի, որը ծնկի եկած աշխատում էր կոշտ ժայռի վրա: Նա հիացմունքով դիտում է վարպետի աշխատանքը, որի ձեռքերում մուրճի ձկուն հարվածների շնորհիվ ձևավորվում էր անտաշ ժայռը ու դառնում գեղեցիկ մի արձան: «Երանի թե իմ ժողովրդիս էլ ես կարողանայի այսպես ձևավորել ու դարձի բերել» ասում է հուսահատված քարոզիչը՝ դիմելով քանդակագործին: «Եթե ծնկի գաս ու աշխատես, կարող ես հասնել քո նպատակին», պատասխանում է քանդակագործը»: Ինչպիսի՞ ճշմարիտ խոսքեր: Իրապես էլ իբրև հայ քրիստոնյաներ, մեր արդար աշխատանքով, հավատքով ու աղոթքով է, որ պիտի կարողանանք գորանալ, մեր միասնական ուժով մեր ժողովրդի առջև ծառայած բոլոր արգելքներն ու խոչնդոտները հաղթահարել և քարացած սրտերն ու հոգիները փխրեցնել: Այո՛, կարող ենք, եթե սիրենք իրար, հավատանք ու աշխատենք:

Աստվածամայրը «կենդանի տաճար է», ասում է շարականագիրը: Այս կենդանի տաճարում մենք բոլորս դառնում ենք մեկ ու միացած Քրիստոսով: Բնչպես խնամում ենք մեր անձերը, երբ թույլ ու հիվանդ ենք, բժշկի նշանակած տեսակ-տեսակ հատուկ դեղամիջոցներով ու սնունդով, փորձելով աշխուժացնել մեր մարմինը, այս ճանապարհով էլ մեզանից յուրաքանչյուրը կարող է իր մեջ ուժեղացնել աստվածային կամքն ու հավատքը:

Հարց է ծագում, թե՛ «Հայության հեթանոսական անցյալից ժառանգված Մրգերի և Սուրբ Աստվածածնի Տոնը ի՞նչ ձևով կապված պիտի լինեին, որ Հայոց Երկրորդ Լուսավորիչ Հայրապետը մի անվան տակ եղբայրացներ դրանք»:

Այս երկու տոների միջև եղող կապը մայրության գաղափարն է: Առաջինի պարագային բնությունը ներկայանում էր որպես բարիք տվող մայրություն՝ մարդկության համար, իսկ երկրորդի պարագային՝ քրիստոնյա մարդկությունը փառավորում էր գերագույն մի Մայրություն, ամբողջ աշխարհի համար մի Փրկիչ շնորհող Կուսության մեջ:

Մի Մայր՝ քրիստոնյա առաջին մայրը, որ իր հավիտենական մայրությամբ, եղավ մարմնացումը անհիշաչարության, սիրո, ներողամտության և իր ամբողջական երկինք վերացումով դարձավ բարեխոսը՝ Միածին Որդու ու մեղավոր մարդկանց միջև:

Բոլոր պարագաներում, մայրությունը պարզ մի տեսակը ստեղծելու միջոցը չի: Մայրությունը խարխսն է ընտանեկան ամբոցի և անփոխարինելի ճարտարապետը սերունդների նկարագրի ու ներքին մարդու կերտման: Մայրության հարապատ կաթի, լեզվի ու արյան ճանապարհներով սերունդներին են փոխանցվում տոհմային ավանդություններն ու ցեղային ժառանգությունները: Մայրն է մանկան առաջին առողջ միջավայր ստեղծողը: Մանուկը առաջին անգամ մորից ստանում է Աստված պաշտելու ներշնչումը, առաջին խաչաձևը մոր ձեռքով է գծվում և մանկան համար ընտանիքը դառնում է բարեպաշտության գաղափարը տվող ԱՌԱՋԻՆ ԽՈՐԱՆԸ:

Սուրբ Պատարագի ավարտին կատարվում է նաև խաղողի օրհնության արարողությունը:

Հիսուս հաճախ իրեն նմանեցնում էր խաղողի որթին.

«Ես եմ ճշմարիտ որթատունկը, և իմ Հայրը մշակ է: Ամեն ճյուղ, որ իմ վրա է և պտուղ չի տալիս, նա կտրում է այն... Մնացեք իմ մեջ, և ես ձեր մեջ, ինչպես ճյուղը, որ ինքն իրեն չի կարող պտուղ տալ, եթե որթատունկի վրա հաստատված չլինի, նույնպես և դուք՝ եթե իմ վրա հաստատված չլինեք: Ես եմ որթատունկը, իսկ դուք՝ ճյուղերը» (Հովհ. 15:1-5): Մեր Տերը վերջին ընթրիքի ժամանակ հաստատեց Սուրբ Հաղորդության խորհուրդը. օրհնեց հացը, տվեց Իր աշակերտներին ու ասաց. «Այս է իմ մարմինը, որ շատերի համար է տրված. այս արե՛ք իմ հիշատակի համար» և օրհնեց գինին, ասելով. «Այս բաժակը նոր ուխտ է իմ արյունով՝ ձեզ համար թափված» (Ղուկ. 22:19-20): Ահա այս ձևով Սուրբ Գրիգոր Լուսավորիչը հեթանոսական շրջանի արմատների ու պտուղների ընծայման տոնը փոխանցեց քրիստոնեության, պտուղների միջից ընտրելով խաղողը, որովհետև գինին պատրաստվում էր խաղողից և Հայ Եկեղեցում նրա օրհնությունը միացրեց Սուրբ Կույսի վերափոխման տոնին, իբրև նրա անբաժանելի մի մասնիկը:

Եկեք աղոթենք, որ ավելի ծաղկի ու պայծառանա Հայաստանյայց Առաքելական մեր Սուրբ Եկեղեցին և Առաքելահաստատ Մայր Աթոռ Սուրբ Էջմիածինը, որը իբրև մեր Հոգևոր Մայրը՝ դարեր շարունակ դաստիարակել, հավատքի մեջ առավել պորացրել, սնել ու օգնության է հասել և այսօր նույնպես շարունակում է իր առաքելությունը կատարել իրեն հավատարիմ պավակների հանդեպ:

**ՇԱՐԱԿԱՆ ԴԿ.
«ԱՐԵՒԵԼԹ ԳԵՐԱՐՓԻՆ»**

Արևելք գերարփին եւ օթարան լուսածին, պանմայր ծնեալն առաջին ծնար անհայր յերկրորդին. բարեխօսեա միածնին աստուածածին մայր բանին:

Բանին հօր մարմնարան եւ առագաստ բնակութեան. որ կաթամբ կուսական կերակրեցեր զէակն բան. բարեխօսեա միածնին աստուածածին մայր բանին:

Դու ծաղիկ անթառամ տոհմի սեռիս մարդկութեան, եւ շառաւիղ օրհնութեան նախնւոյ ծնողին մեր բնութեան. բարեխօսեա միածնին աստուածածին մայր բանին:

Արևելք գերարփի և լույսը ծնող բնակարան, սկզբում առանց մոր ծնածին, հետո անհայր ծնեցիր. բարեխոսի՛ր Միածնին, ո՛վ Աստվածածին մայր Բանի:

Հոր Բանի մարմնարան և բնակութեան առագաստ, որ կուսական կաթով կերակրեցիր էակից Բանին. բարեխոսի՛ր Միածնին, ո՛վ Աստվածածին մայր Բանի:

Դու մարդկային ցեղի անթառամ ծաղիկ և մեր բնության նախածնողի օրհնյալ շառավիղ. բարեխոսի՛ր Միածնին, ո՛վ Աստվածածին մայր Բանի:

Թող Աստվածամոր լուսավոր կերպարը, նրա խոնարհությունն ու աստվածահաճո կյանքը առաջնորդ և օրինակ լինեն մեզ: Ամեն: